

Time Allowed :3 Hours | Maximum Marks :80 | Total Questions :5

General Instructions

Read the following instructions very carefully and strictly follow them:

1. ਖਰਮਨ ਖੱਤਰ 5 ਭਾਗਾਂ (ਉ, ਯ, ਏ, ਸ, ਜ) ਵਿੱਚ ਵੰਡਿਆ ਗਿਆ ਹੈ।
2. ਭਾਗ-ਉ ਖਰਮਨ ਨੰਬਰ 1 ਦੇ 10 ਉਘਭਾਗ ਗਨ। ਗਰ ਖਰਮਨ 1 ਯੰਰ ਦਾ ਹੈ।
3. ਭਾਗ-ਯ ਖਰਮਨ ਨੰਬਰ 2 ਦੇ 10 ਉਘਭਾਗ ਗਨ। ਗਰ ਖਰਮਨ 1 ਯੰਰ ਦਾ ਹੈ।
4. ਭਾਗ-ਏ ਖਰਮਨ ਨੰਬਰ 3 ਵਿੱਚ ਸਰੇਤ ਯਾਘਾਰਿਤ ਖਰਮਨ ਦੇ 2 ਉਘਭਾਗ ਗਨ। ਗਰ ਉਘਭਾਗ ਵਿੱਚ ਛੇ ਖਰਮਨ ਗਨ। ਗਰ ਖਰਮਨ 1 ਯੰਰ ਦਾ ਹੈ।
5. ਭਾਗ-ਸ ਖਰਮਨ ਨੰਬਰ 4 ਵਿੱਚ ਰੇਟੀ 6 ਖਰਮਨ ਰਰਨੇ ਗਨ। ਗਰੇਰ ਖਰਮਨ ਦਾ ਉੱਤਰ 80-100 ਸਘਦਾਂ ਵਿੱਚ ਦੇਣਾ ਹੈ। ਗਰ ਖਰਮਨ 4 ਯੰਰਾਂ ਦਾ ਹੈ।
6. ਭਾਗ-ਜ ਖਰਮਨ ਨੰਬਰ 5 ਵਿੱਚ 100% ਯੰਦੂਨੀ ਚੇਟ ਵਾਲੇ 3 ਖਰਮਨ ਗਨ। ਗਰੇਰ ਖਰਮਨ ਦਾ ਉੱਤਰ 150-200 ਸਘਦਾਂ ਵਿੱਚ ਦੇਣਾ ਹੈ। ਗਰ ਖਰਮਨ 8 ਯੰਰਾਂ ਦਾ ਹੈ।

ਭਾਗ-ਉ

(ਬਹੁਵਿਰਲਘੀ ਖਰਮਨ)

(1) ਵਿਸਵ ਦਾ ਨਿਸਚੇ ਨਿਸ ਵਿੱਚ ਸਾਘਤੀ ਦੀ ਰੇਖਾ ਸਘੀ ਸਮੁੱਚ ਵਿਵੀਨ ਗੁੰਦੀ ਹੈ:

- (ਉ) ਯੰਤਰ ਵਿਸਵ
- (ਯ) ਯੰਦਰ ਵਿਸਵ
- (ਬ) ਸਮੁੱਚ ਵਰਗ
- (ਸ) ਏਰਾਂਰੀ ਵਿਸਵ

Correct Answer: (ਬ) ਸਮੁੱਚ ਵਰਗ

Solution:

Step 1: ਸਮਝਣਾ

ਸਮੁੱਚ ਵਰਗ ਦਾ ਸਤਲਘ ਹੈ ਰਿ ਏਰ ਵਿਵਗਾਰ ਜਾਂ ਸਿਸਟਮ ਵਿੱਚ ਸਾਰੇ ਗਿੱਸੇ ਏਰ ਦੂਜੇ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਗੋਏ ਗਨ ਯਤੇ ਉਗਨਾਂ ਦਾ ਏਰੱਠਾ ਘਰਭਾਵ ਗੁੰਦਾ ਹੈ। ਏਗ ਵਿਚਾਰ ਯਾਮ ਤੇਰ 'ਤੇ ਉਸ ਸਮਾਜਿਕ ਸਿਸਟਮ ਵਿੱਚ ਵਰਤਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਨਿਸ ਵਿੱਚ ਸਾਰੇ ਗਿੱਸੇ ਏਰੱਠੇ ਸਿਲ ਰੇ ਰੰਮ ਰਰਦੇ ਗਨ।

Step 2: ਵਿਰਲਘਾਂ ਦੀ ਵਿਯਾਘਿਯਾ

- (ਉ) ਯੰਤਰ ਵਿਸਵ (Inter-world): ਏਗ ਰਿਰਿਯਾ-ਰਲਾਘ ਜਾਂ ਸਿਸਟਮ ਦੇ ਤੇਰ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਗੁੰਦਾ। ਏਸਦਾ ਸਤਲਘ

ਇੱਕ ਵੱਖਰੇ ਦੁਨੀਆ ਜਾਂ ਥਾਂ ਦੀ ਸਿਮਟਿਕੇਟ ਨਾਲ ਹੈ ਜੋ ਮਾਡੇ ਪਰਮੰਗ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਜੁੜਦਾ।

- (ਅ) ਅੰਦਰ ਵਿਸ਼ਵ (Inner World): ਇਹ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਅਤੇ ਮਨੋਵਿਗਿਆਨਿਕ ਵਿਸ਼ਿਆਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਸਮੂਹ ਸਿਮਟਿਕੇਟ ਜਾਂ ਇਕੱਠੀ ਹੋਈ ਇਕਾਈ ਦਾ ਵਿਚਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ।

- (ਬ) ਸਮੂਹ ਵਰਗ (Whole Group): ਇਹ ਸਹੀ ਉੱਤਰ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਇੱਕ ਅਜਿਹੇ ਸਿਮਟਿਕੇਟ ਜਾਂ ਸਮੂਹ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਸਾਰੇ ਹਿੱਸੇ ਆਪਸ ਵਿੱਚ ਜੁੜੇ ਹੋਏ ਹਨ ਅਤੇ ਉਹ ਸਾਰਿਆਂ ਦੀ ਰਮਾਈ ਨੂੰ ਵਧਾਉਂਦੇ ਹਨ।

- (ਸ) ਇਕਾਈ ਵਿਸ਼ਵ (Singular World): ਇਹ ਵਿਸ਼ਵ ਸਿਮਟਿਕੇਟ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਜੁੜਾਵ ਨਹੀਂ ਦਰਸਾਉਂਦਾ। ਇਹ ਹਾਲਾਤਾਂ ਜਾਂ ਸਮੂਹ ਦੀ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਰਹਦਾ।

Step 3: ਨਿਸ਼ਚੇ

ਸਹੀ ਉੱਤਰ (ਬ) ਸਮੂਹ ਵਰਗ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਸਿਮਟਿਕੇਟ ਦੇ ਸਭ ਹਿੱਸਿਆਂ ਨੂੰ ਇਕੱਠੇ ਅਤੇ ਆਪਸ ਵਿੱਚ ਜੁੜੇ ਹੋਏ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ।

Quick Tip

ਸਮਾਜਿਕ ਸਿਮਟਿਕੇਟਾਂ ਵਿੱਚ ਇਹ ਸਮਝਣਾ ਕਿ ਹਰੇਕ ਹਿੱਸਾ ਦੂਜੇ ਨਾਲ ਜੁੜਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਬਹੁਤ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੈ, ਜੋ ਸਿਮਟਿਕੇਟ ਦੀ ਸਮੁੱਚੀ ਤਾਰਤ ਅਤੇ ਰਚਨਾ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਵਿੱਚ ਮਹਾਇਕ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

(2) ਹੇਠ ਲਿਖਿਆਂ ਵਿੱਚ ਕਿਸ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਖੁਦਸਾਰਿਕਰਨ ਕੇਂਦਰਿਕ ਰੇਖਾ ਤੋਂ ਸਜੀਵ ਇਕਤਾ ਵਾਲੀ ਡਾਲੀ ਹੈ:

(ਉ) ਮੈਕਸ ਵੇਬਰ

(ਅ) ਹਰਬਟ ਸਪੈਂਸਰ

(ਬ) ਕਾਰਲ ਮਾਰਕਸ

(ਸ) ਦੁਖਖਾੜੀ

Correct Answer: (ਬ) ਕਾਰਲ ਮਾਰਕਸ

Solution:

Step 1: ਮਾਰਕਸ ਦਾ ਸਿਆਂਤ ਸਮਝਣਾ

ਕਾਰਲ ਮਾਰਕਸ ਇੱਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਸੋਸ਼ੀਲੋਜੀ ਅਤੇ ਸਾਜਨੀਤਿਕ ਅਰਥਸ਼ਾਸਤਰ ਦੇ ਸਿਆਂਤਕਾਰ ਸੀ, ਜਿਸ ਨੇ ਸਮਾਜ ਦੇ ਸਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਆਰਥਿਕ ਸਿਮਟਿਕੇਟ ਸਮਾਜਿਕ ਯਾਂਚਿਆਂ ਨੂੰ ਸੰਚਾਲਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹੀ ਆਰਥਿਕ ਕਨਟਰੋਲ ਸਮਾਜਿਕ ਸੰਘਰਸ਼ ਦਾ ਮੁੱਖ ਕਾਰਨ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਉਸ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਯੁੱਜੀਵਾਦੀ ਸਮਾਜ ਵਿੱਚ ਜਲਦੀ ਹੀ ਵਰਗ ਸੰਘਰਸ਼ ਹੋਵੇਗਾ ਜਿਸ ਨਾਲ ਇੱਕ ਪਰੋਲੈਟੇਰੀਅਨ ਕ੍ਰਾਂਤੀ ਹੋਵੇਗੀ।

Step 2: ਵਿਚਾਰਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ

- (ਉ) ਮੈਕਸ ਵੇਬਰ (Max Weber): ਵੇਬਰ ਨੇ ਸੰਸਕਾਰ, ਮੁੱਲ ਅਤੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਦੇ ਪਰਭਾਵ ਨੂੰ ਸਮਾਜ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਸਮਾਜਿਕ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਅਤੇ ਕੌਮਨਲਾਈਜ਼ੇਸ਼ਨ 'ਤੇ ਧਿਆਨ ਦਿੱਤਾ ਸੀ, ਪਰ ਉਸਨੇ ਸਮਾਜ 'ਚ ਆਰਥਿਕ ਸਿਮਟਿਕੇਟ ਅਤੇ ਕਨਟਰੋਲ 'ਤੇ ਮਾਰਕਸ ਵਰਗਾ ਧਿਆਨ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ।

- (ਅ) ਹਰਬਟ ਸਪੈਂਸਰ (Herbert Spencer): ਸਪੈਂਸਰ ਨੇ ਸਮਾਜਿਕ ਤਰੱਕੀ ਦੇ ਨਾਲ ਸੰਗਠਨਾਤਮਕ ਤੱਤਾਂ ਨੂੰ ਜੋੜ ਕੇ ਵਿਆਖਿਆ ਕੀਤਾ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸਨੇ ਮਾਰਕਸ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਆਰਥਿਕ ਸੰਘਰਸ਼ ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ।

- (ਬ) ਕਾਰਲ ਮਾਰਕਸ (Karl Marx): ਮਾਰਕਸ ਨੇ ਆਰਥਿਕ ਸਿਮਟਿਕੇਟ ਨੂੰ, ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਉਤਪਾਦਨ ਦੇ ਸਾਧਨਾਂ ਨੂੰ, ਸਮਾਜਿਕ ਸੰਘਰਸ਼ ਅਤੇ ਸੰਰਚਨਾ ਦਾ ਕੇਂਦਰੀ ਤੱਤ ਮੰਨਿਆ। ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਆਰਥਿਕ ਕਨਟਰੋਲ ਅਤੇ ਵਰਗ ਸੰਘਰਸ਼ ਸਮਾਜ ਦਾ ਪਰਯਾਨ ਤੱਤ ਹਨ। ਇਹ ਇਸ ਪਰਸ਼ਨ ਦਾ ਸਹੀ ਉੱਤਰ ਹੈ।

- (ਸ) ਦੁਖਖਾੜੀ (Durkheim): ਐਮੀਲ ਦੁਖਖਾੜੀ ਨੇ ਸਮਾਜ ਦੇ ਸਥਿਰਤਾ ਨੂੰ ਸਮਾਜਿਕ ਤੱਤਾਂ ਅਤੇ ਸਾਂਝੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸਾਂ

ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਸਮਝਿਆ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਆਰਥਿਕ ਤੱਤਾਂ ਨੂੰ ਮਾਰਕਮ ਦੇ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਟਰਿਮਟਿਰੇਟ ਕੀਤਾ।

Step 3: ਨਿਸਚੇ

ਮਾਰਕਮ ਦਾ ਸਿਧਾਂਤ, ਜੋ ਆਰਥਿਕ ਢਾਂਚੇ ਨੂੰ ਕੇਂਦਰਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਇਸ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਲਈ ਸਹੀ ਉੱਤਰ ਹੈ। ਮਾਰਕਮ ਨੇ ਆਰਥਿਕ ਸੰਬੰਧਾਂ ਅਤੇ ਸਮਾਜਕ ਸੰਰਚਨਾ ਵਿੱਚ ਆਰਥਿਕ ਕਨਟਰੋਲ ਨੂੰ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਮੰਨਿਆ।

Quick Tip

ਕਾਰਲ ਮਾਰਕਮ ਦਾ ਸਿਧਾਂਤ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਮਾਜ ਦੇ ਆਰਥਿਕ ਤੱਤ, ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਆਰਥਿਕ ਪ੍ਰਬੰਧਨ, ਸਮਾਜਕ ਸੰਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਜਨਮ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਉਹ ਸਮਾਜ ਦੀ ਸੰਰਚਨਾ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰਦੇ ਹਨ।

(3) ਖੰਧਾਂ ਵਿੱਚ ਸਭ ਤੋਂ ਛੋਟਾ ਅਨੁਪਾਤ ਕਿਸਦੇ ਜੀਵਨ ਵਿੱਚ ਹੈ:

- (ੳ) ਦਿਵਰੋਜਨਪੁਰ
- (ਅ) ਗੁਮਿਆਰਪੁਰ
- (ਬ) ਲੁਧਿਆਣਾ
- (ਸ) ਬਠਿੰਡਾ

Correct Answer: (ਬ) ਲੁਧਿਆਣਾ

Solution:

Step 1: ਸਮਝਣਾ

ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਇਹ ਪੁੱਛਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸਦੇ ਜੀਵਨ ਵਿੱਚ ਛੋਟਾ ਅਨੁਪਾਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਸਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ ਕਿਸੇ ਵੀ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਸਮੂਹ ਜਾਂ ਸਿਸਟਮ ਦੇ ਅੰਦਰ ਅੰਤਰ ਅਤੇ ਗਿੱਮਿਆਂ ਦਾ ਆਪਸੀ ਅਨੁਪਾਤ ਜੋ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਵਰਗਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

Step 2: ਵਿਰਲਯਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ

- (ੳ) ਦਿਵਰੋਜਨਪੁਰ: ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦਾ ਕੋਈ ਸਹੀ ਅਨੁਪਾਤ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਿਸਦਾ ਜਵਾਬ ਯੂਰਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।
- (ਅ) ਗੁਮਿਆਰਪੁਰ: ਇਹ ਸਹੀ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਛੋਟੇ ਅਨੁਪਾਤ ਜਾਂ ਅਨੁਪਾਤ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਨਹੀਂ ਹੈ।
- (ਬ) ਲੁਧਿਆਣਾ: ਇਸ ਦੇ ਜਵਾਬ ਵਿੱਚ ਸਹੀ ਉੱਤਰ ਮਿਲਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਛੋਟਾ ਅਨੁਪਾਤ ਬੇਹਤਰੀ ਨਾਲ ਵਰਗੀਕ੍ਰਿਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।
- (ਸ) ਬਠਿੰਡਾ: ਇਸ ਦਾ ਕੋਈ ਸੰਬੰਧ ਜਾਂ ਅਨੁਪਾਤ ਨਹੀਂ ਹੈ।

Step 3: ਨਿਸਚੇ

ਸਹੀ ਉੱਤਰ (ਬ) ਲੁਧਿਆਣਾ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਬਹਿਤ ਛੋਟਾ ਅਨੁਪਾਤ ਹੈ।

Quick Tip

ਅਨੁਪਾਤ ਇੱਕ ਮਾਪ ਹੈ ਜੋ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਮੁਲਾਂਕਣ ਨੂੰ ਸਹੀ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ।

(4) ਨਿਮਨ ਲਿਖਤ ਵਿੱਚ ਸਹੀ ਸਾਥੀ ਦੀ ਵੰਚ ਨਹੀਂ ਹੈ:

- (ੳ) ਛੋਟਾ ਪੋਟ ਵਾਲੇ
- (ਯ) ਬੜੇ ਛੋਟੇ ਪੋਟ ਵਾਲੇ
- (ਬ) ਕੋਈ ਵੀ ਨਹੀਂ

Correct Answer: (ਬ) ਕੋਈ ਵੀ ਨਹੀਂ

Solution:

Step 1: ਸਮਝਣਾ

ਇਸ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਵਿੱਚ, ਕੁਝ ਪੋਟ ਵਾਲੀਆਂ ਦੀਆਂ ਸਥਿਤੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਜੋ ਸਹੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਵਾਲੀਆਂ ਹਨ, ਪਰ "ਕੋਈ" ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨਾਲ ਕਿਹੜੀ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ।

Step 2: ਵਿਚਲਿਆਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ

- (ੳ) ਛੋਟਾ ਪੋਟ ਵਾਲੇ (Small Pot Holder): ਇਹ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਵਿਸ਼ਾ ਸੰਯੁਕਤ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ।
- (ਯ) ਬੜੇ ਛੋਟੇ ਪੋਟ ਵਾਲੇ (Big and Small Pot Holder): ਇਹ ਵਿਚਲਿਆਂ ਇੱਕ ਪ੍ਰਸੰਗ ਦਾ ਟਿਲਾਜ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ।
- (ਬ) ਕੋਈ ਵੀ ਨਹੀਂ (None of the Above): ਇਸ ਕਾਰਨ ਨੂੰ ਕਿਹੜੀ ਗਲਤ ਤੱਤਾਂ ਅਤੇ ਪ੍ਰਕਾਰ ਵਾਲੇ ਵਿਸ਼ਾ ਨੂੰ ਬੇਹਤਰੀ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਣ ਵਿੱਚ ਛੇੜਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

Step 3: ਨਿਸ਼ਚੇ

ਸਹੀ ਉੱਤਰ (ਬ) ਕੋਈ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਪਯੋਗਾਂ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੱਤ ਨੂੰ ਨਿਯਮਿਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਦੇਖਣਾ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ।

Quick Tip

ਕਿਸੇ ਸੰਖੇਪ ਜਾਂ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੱਤਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਇੱਕ ਸੰਯੁਕਤ ਜਾਣਕਾਰੀ ਨਾਲ ਸਥਿਤੀਆਂ ਦੇ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਨੂੰ ਯੂਰਾ ਕਰਨਾ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੈ।

(5) ਸਵਾਲ "ਅੰਤਰਿਦਾਨ" ਦੀ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ:

- (ੳ) ਛੋਟੇ ਖੇੜਾ ਮੁਠਰ
- (ਯ) ਅੰਤਰਤ ਸੁਤਰ
- (ਬ) ਖੇੜੀ ਖੇੜਾ ਜਮੀਨ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਰਿਸਾਨ
- (ਸ) ਕਬੀਲੇ

Correct Answer: (ਯ) ਅੰਤਰਤ ਸੁਤਰ

Solution:

Step 1: "ਅੰਤਰਿਦਾਨ" ਦਾ ਅਰਥ ਸਮਝਣਾ

"ਅੰਤਰਿਦਾਨ" ਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ ਕਿਸੇ ਚੀਜ਼ ਦਾ ਗੁੰਮ ਹੋ ਜਾਣਾ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਚੀਜ਼ ਦਾ ਗੈਬ ਹੋ ਜਾਣਾ। ਇਸ ਟਰਮ ਨੂੰ ਵੱਖ-ਵੱਖ

ਦਰਸ਼ਨਿਕ ਜਾਂ ਸਮਾਜਵਿਗਿਆਨਿਕ ਗੱਲਾਂ ਵਿੱਚ ਵਰਤਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਕੁਝ ਚੀਜ਼ਾਂ ਜਾਂ ਹਿੱਸੇ ਲੁਕੀ ਜਾਂ ਗੁੰਮ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।

Step 2: ਵਿਰਲਯਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ

- (ੳ) ਫੋਟੋ ਖੋਲ੍ਹਾ ਮੁਠਰ: ਇਹ ਵਿਰਲਯ ਕਿਸੇ ਉਮਵੀਰ ਜਾਂ ਫੋਟੋ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਸਬੰਧਿਤ ਹੈ, ਜੋ "ਅੰਤਰਿਦਾਨ" ਦੇ ਦਰਸ਼ਨਿਕ ਅਰਥ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਧੂਰਾ ਰਦਾ।
- (ਅ) ਅੰਤਰਤ ਮੁਤਰ: "ਅੰਤਰਤ ਮੁਤਰ" ਜਾਂ ਆਯਾਤਿਕ ਯਾਗਾ, ਜਿਹਨੂੰ ਕਨੇਕਸ਼ਨ ਜਾਂ ਅਮਲ ਤੱਤ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵੀ ਸਮਝਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਇਸ ਧਰਮਨ ਵਿੱਚ ਸਹੀ ਉੱਤਰ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਗੁੰਮ ਹੋ ਜਾਣੇ ਜਾਂ ਗੈਬ ਹੋਣ ਦੇ ਸੰਕਰਮਣ ਨਾਲ ਜੁੜਦਾ ਹੈ।
- (ਬ) ਖੋਲ੍ਹੀ ਖੋਲ੍ਹਾ ਜਮੀਨ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਰਿਸਾਨ: ਇਹ ਵਿਰਲਯ "ਅੰਤਰਿਦਾਨ" ਦੇ ਮਤਲਬ ਨਾਲ ਸਬੰਧਿਤ ਨਹੀਂ ਹੈ।
- (ਸ) ਰਬੀਲੇ: ਇਹ ਵਿਰਲਯ "ਅੰਤਰਿਦਾਨ" ਦੀ ਗੈਰ ਗਾਜ਼ਰੀ ਜਾਂ ਗੁੰਮ ਹੋ ਜਾਣ ਦੀ ਵਿਸ਼ਾ ਨਾਲ ਸਬੰਧਿਤ ਨਹੀਂ ਹੈ।

Step 3: ਨਤੀਜਾ

ਸਹੀ ਉੱਤਰ (ਅ) ਅੰਤਰਤ ਮੁਤਰ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ "ਅੰਤਰਿਦਾਨ" ਦੇ ਦਰਸ਼ਨਿਕ ਅਰਥ ਨਾਲ ਮੇਲ ਖਾਂਦਾ ਹੈ, ਜਿੱਥੇ ਕੁਝ ਚੀਜ਼ਾਂ ਜਾਂ ਤੱਤ ਗੁੰਮ ਜਾਂ ਗੈਬ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।

Quick Tip

ਦਰਸ਼ਨਿਕ ਦਰਿਸ਼ਟਿਕੋਣ ਵਿੱਚ, "ਅੰਤਰਿਦਾਨ" ਅਰਥ ਕਿਸੇ ਚੀਜ਼ ਦੇ ਗੁੰਮ ਹੋਣ ਜਾਂ ਗੈਬ ਹੋਣ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਕਿਸੇ ਅਮਲੀ ਤੱਤ ਦੇ ਅਦਾਅ ਹੋਣ ਨਾਲ ਸਬੰਧਿਤ ਹੈ।

(6) ਆਖਣੇ ਆਖ ਵਿੱਚ ਵਰਗਾ ਅਤੇ ਆਖਣੇ ਆਖ ਲਈ ਵਰਗਾ ਦੀ ਡਾਲਾਨ ਕਿਸ ਨੇ ਦਿਤੀ:

- (ੳ) ਮਾਰਕਸ
- (ਅ) ਵੇਬਰ
- (ਬ) ਹਰਬਟ ਸਪੈਂਸਰ
- (ਸ) ਦੁਖਖਾੜੀ

Correct Answer: (ੳ) ਮਾਰਕਸ

Solution:

Step 1: "ਆਖਣੇ ਆਖ ਵਿੱਚ ਵਰਗਾ" ਦਾ ਅਰਥ ਸਮਝਣਾ

"ਆਖਣੇ ਆਖ ਵਿੱਚ ਵਰਗਾ" ਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਜਾਂ ਚੀਜ਼ ਦੇ ਗੁਣਾਂ ਅਤੇ ਸਵਭਾਵ ਤੋਂ ਆਖਣੀ ਖਛਾਣ ਬਣਾਉਣਾ। ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਦਰਸ਼ਨ, ਸਮਾਜਸ਼ਾਸਤਰ ਅਤੇ ਮਨੋਵਿਗਿਆਨ ਵਿੱਚ ਵਿਚਾਰਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਕਾਰਲ ਮਾਰਕਸ ਨੇ ਇਸ ਯਾਰਣਾ ਨੂੰ ਸਮਾਜਿਕ ਢਾਂਚਿਆਂ ਵਿੱਚ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਦਰਸਾਉਂਦੇ ਹੋਏ ਵਰਤਿਆ ਸੀ, ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਉਸਨੇ ਇਹ ਸਮਝਾਇਆ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਮਿਹਨਤ ਅਤੇ ਖਛਾਣ ਕਿਵੇਂ ਆਰਥਿਕ ਯਾਚਿਆਂ ਦੁਆਰਾ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।

Step 2: ਵਿਰਲਯਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ

- (ੳ) ਮਾਰਕਸ (Karl Marx): ਮਾਰਕਸ ਦਾ "ਵੈਰਾਗੀਕਰਣ" ਸਿਧਾਂਤ ਇਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਯੁੱਜੀਵਾਦੀ ਸਮਾਜ ਵਿੱਚ ਆਖਣੇ ਰੰਮ ਦੇ ਉਤਪਾਦ ਤੋਂ ਅਤੇ ਆਖਣੀ ਖਛਾਣ ਤੋਂ ਵੱਖਰਾ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਉਸਨੇ "ਆਖਣੇ ਆਖ ਵਿੱਚ ਵਰਗਾ" ਨੂੰ ਸਮਾਜਿਕ ਯਾਚਿਆਂ ਵਿੱਚ ਵੀ ਖੋਜਿਆ।
- (ਅ) ਵੇਬਰ (Max Weber): ਵੇਬਰ ਦਾ ਯਿਆਨ ਧਰਮਾਮਨ ਅਤੇ ਸਮਾਜ ਦੀ ਰੈਸ਼ਨਲਾਈਜ਼ੇਸ਼ਨ 'ਤੇ ਸੀ, ਉਸਨੇ ਵਿਅਕਤਿਗਤ ਖਛਾਣ ਨੂੰ ਸਮਾਜਿਕ ਢਾਂਚਿਆਂ ਨਾਲ ਬਿਲਕੁਲ ਸਿੱਧਾ ਜੋੜ ਕੇ ਨਹੀਂ ਦੇਖਿਆ।
- (ਬ) ਹਰਬਟ ਸਪੈਂਸਰ (Herbert Spencer): ਸਪੈਂਸਰ ਇੱਕ ਸਮਾਜਸ਼ਾਸਤਰੀ ਸੀ ਜਿਸਨੇ ਸਮਾਜਿਕ ਤਰੱਕੀ ਨੂੰ ਜੀਵ

ਵਿਗਿਆਨਕ ਤੱਤਾਂ ਨਾਲ ਜੋੜਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਉਹ ਭਾਰਤ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵਿਕਾਸਤੀਗਤ ਪਛਾਣ ਜਾਂ ਆਰਥਿਕ ਸੰਬੰਧ 'ਤੇ ਧਿਆਨ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ।

- (ਸ) ਦੁਖਖਾੜੀ (Durkheim): ਐਮੀਲ ਦੁਖਖਾੜੀ ਨੇ ਸਮਾਜ ਦੇ ਸਥਿਰਤਾ ਨੂੰ ਸਮਾਜਿਕ ਤੱਤਾਂ ਅਤੇ ਸਾਂਝੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਸਮਝਿਆ ਸੀ, ਪਰ ਉਸਨੇ ਆਰਥਿਕ ਸੰਬੰਧ ਅਤੇ ਵਿਕਾਸਤੀਗਤ ਪਛਾਣ 'ਤੇ ਭਾਰਤ ਦੇ ਤਰ੍ਹੀਕੇ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਧਿਆਨ ਦਿੱਤਾ।

Step 3: ਨਤੀਜਾ

ਕਾਰਨ ਭਾਰਤ ਦੇ ਵੈਰਾਗੀਕਰਨ ਸਿਧਾਂਤ ਅਤੇ ਸਮਾਜਕ ਢਾਂਚਿਆਂ ਵਿੱਚ ਵਿਕਾਸਤੀਆਂ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ, ਇਸ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਨਾਲ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੀਕਾ ਮੇਲ ਖਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਸਹੀ ਉੱਤਰ (ਉ) ਭਾਰਤ ਹੈ।

Quick Tip

ਭਾਰਤ ਦਾ "ਵੈਰਾਗੀਕਰਨ" ਸਿਧਾਂਤ ਇਹ ਸਮਝਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵਿਕਾਸਤੀ ਦੀ ਪਛਾਣ ਅਤੇ ਮਿਹਨਤ ਉਸ ਸਮਾਜਕ ਸੰਰਚਨਾ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਯੁੱਜੀਵਾਦੀ ਸਮਾਜ ਵਿੱਚ।

(7) ਫਾਸੀਕਰਨ ਦਾ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਰੋਲ ਤੋਂ ਦਿੱਖਿਆ ਜਾਂ ਸਟੰਦਾ ਹੈ:

(ਉ) ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਦਾ ਕਾਲ

(ਅ) ਉੱਤਰ ਕਾਲੀਨ

(ਬ) ਦੇਵਿਤ ਪੁੱਗਾ

Correct Answer: (ਉ) ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਦਾ ਕਾਲ

Solution:

Step 1: "ਫਾਸੀਕਰਨ" ਦਾ ਅਰਥ ਸਮਝਣਾ

"ਫਾਸੀਕਰਨ" ਇੱਕ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਕੇਂਦਰੀ ਸ਼ਕਤੀ ਤਾਰਤ ਅਤੇ ਤਖਤਪੱਲੀ ਸਿੱਖਣਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਤਿਹਾਸਿਕ ਸ਼ਿਸਟਿਕੇਟ ਵਿੱਚ, ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਸਥਾਈ ਸੰਰਲਥ ਵਿੱਚ, ਫਾਸੀਕਰਨ ਅਰਮਰ ਯੂਰਪੀ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਨਾਲ ਜੁੜਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਸਾਮਰਾਜ ਦੀ ਕਾਲ ਨੂੰ ਲਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਜਿੱਥੇ ਦਬਾਉ ਅਤੇ ਨਿਕੰਤਰਣ ਮੁੱਖ ਸੀ। ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਕਾਲ ਦਾ ਸਮਾਂ "ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਦਾ ਕਾਲ" ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਤਖਤਪੱਲੀ ਤਰ੍ਹੀਕੇ ਵਰਤਿਆਂ ਗਏ ਸਨ।

Step 2: ਵਿਕਲਥਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ

- (ਉ) ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਦਾ ਕਾਲ (British Era): ਇਹ ਵਿਕਲਥ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਸਾਮਰਾਜ ਦੇ ਸਮੇਂ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਦਬਾਉ ਅਤੇ ਸੰਤੁਲਨ ਵਿੱਚ ਅਧਿਕਾਰ ਰਾਜਨੀਤੀ ਅਤੇ ਦਬਾਉ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਸੀ। ਇਹ ਫਾਸੀਕਰਨ ਦੇ ਵਰਣਨ ਨਾਲ ਮੇਲ ਖਾਂਦਾ ਹੈ।

- (ਅ) ਉੱਤਰ ਕਾਲੀਨ (Post-colonial Period): ਇਹ ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਸਾਮਰਾਜ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦਾ ਸਮਾਂ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਦਾ ਸਿੱਧਾ ਸੰਬੰਧ ਫਾਸੀਕਰਨ ਜਾਂ ਇਸ ਦੇ ਸਮਾਜਿਕ ਦੁਸ਼ਪ੍ਰਭਾਵ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਹੈ।

- (ਬ) ਦੇਵਿਤ ਪੁੱਗਾ (Divine Path): ਇਹ ਸਥਦ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਫਾਸੀਕਰਨ ਜਾਂ ਕਾਲੋਨੀਅਲ ਸਾਮਰਾਜ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਅਸੰਗਤ ਹੈ।

Step 3: ਨਤੀਜਾ

ਸਹੀ ਉੱਤਰ (ਉ) ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਦਾ ਕਾਲ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਸਾਮਰਾਜ ਦੇ ਸਮੇਂ ਦੀ ਵਰਣਨਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਫਾਸੀਕਰਨ ਦੇ

ਤਰੀਕਿਆਂ ਨੂੰ ਆਖਣਾਉਂਦਾ ਸੀ।

Quick Tip

ਫ਼ਾਸੀਰਨ ਆਰਮਰ ਇੱਕ ਤਖ਼ਤਖੱਲੀ ਅਤੇ ਆਯਿਰਾਰਕ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਖ਼ਰਣਾਲੀ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਸਮਾਜ ਅਤੇ ਆਰਥਿਕਤਾ ਨੂੰ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਕਾਲ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਇਸ ਖ਼ਰਾਰਕ ਦੀ ਰਾਜਨੀਤੀ ਦਾ ਇੱਕ ਸਧਾਰਣ ਉਦਾਹਰਣ ਸੀ।

- (8) ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਆਯੁਨਿਕ ਨਿਰਧਾਰਤਾ ਦਾ ਵਧਣਾ ਅਤੇ ਸੀਮਾ ਖਾਰ ਕਰਨ ਦੇ ਲੇਨ ਅਤੇ ਅੰਦਰੂਨੀ ਨਵੇਂ ਦੇਸ਼ ਦਾ ਨਵੇਂ
- (ੲ) ਆਯੁਨੀਕਰਨ
  - (ਅ) ਸੰਕੀਰਨਤਾ
  - (ਬ) ਵਿਸਵਿਕਰਨ

Correct Answer: (ੲ) ਆਯੁਨੀਕਰਨ

Solution:

Step 1: ਆਯੁਨੀਕਰਨ ਦਾ ਆਰਥ ਸਮਝਣਾ

ਆਯੁਨੀਕਰਨ ਵਿੱਚ ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਵਿਧੀ ਅਤੇ ਤਰਨਾਲੇਜੀ ਦੀ ਵਿਰਾਮ ਸੁਰੂ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਮੋਡਰਨ ਨਵਾਂ ਕਾਇਮ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਦੇ ਨਾਲ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਬੰਧਨ ਨੂੰ ਜ਼ਿਆਦਾ ਤਾਰਤ ਮਿਲਦੀ ਹੈ। ਆਯੁਨੀਕਰਨ ਦਾ ਮਤਲਬ ਸਿੱਧਾ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵਿਰਾਮ ਨੂੰ ਤੌਰੜੀਆਂ, ਵਿਧੀਆਂ ਅਤੇ ਤਰਨਾਲੇਜੀ ਦੀਆਂ ਸਮਰਥਨ ਨੂੰ ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਕੋਣ-ਕੋਣ ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਕਰਨਾ ਹੈ।

Step 2: ਵਿਕਲਪਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ

- (ੲ) ਆਯੁਨੀਕਰਨ (Modernization): ਇਹ ਵਿਕਲਪ ਦੁਨੀਆਂ ਵਿੱਚ ਆਯੁਨੀਕ ਤਰਨਾਲੇਜੀ ਅਤੇ ਸਮਾਜਿਕ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਦਾ ਵਿਰਾਮ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਸਮਰਥਾ ਅਤੇ ਤਾਰਤ ਘੱਟ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।
- (ਅ) ਸੰਕੀਰਨਤਾ (Integration): ਸੰਕੀਰਨਤਾ ਇੱਕ ਖ਼ਰਰਿਕਾ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਵਿਭਿੰਨ ਤੌਰ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਨਾਲ ਮਿਲਦੇ ਹਨ, ਖਰ ਇਸ ਵਿੱਚ ਆਯੁਨੀਕਰਨ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਵਿਧੀਆਂ ਅਤੇ ਤਰਨਾਲੇਜੀ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਨਹੀਂ ਹੋਦੀ।
- (ਬ) ਵਿਸਵਿਕਰਨ (Globalization): ਵਿਸਵਿਕਰਨ ਦੀ ਖ਼ਰਰਿਕਾ ਵਿੱਚ ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਸਭ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਵਧਾਰ, ਵਾਧੇ ਅਤੇ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਮੰਡੀ ਦੇ ਖ਼ਰਣਾਲੀਆਂ ਬਣਾਈਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਤੌਰਾਂ ਨੂੰ ਸਾਮਿਲ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਵੀ ਬਿਲਕੁਲ ਸਹੀ ਹੈ, ਖਰ ਮੁੱਖ ਵਿਸਾ ਆਯੁਨੀਕਰਨ ਹੈ।

Step 3: ਨਤੀਜਾ

ਸਹੀ ਉੱਤਰ (ੲ) ਆਯੁਨੀਕਰਨ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਵਿੱਚ ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਖ਼ਰਮਾਰਿਤ ਹੋ ਰਹੀ ਵਧੀਕ ਤਰਨਾਲੇਜੀ ਅਤੇ ਨਵੀਂ ਸਿੱਧੀਆਂ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

Quick Tip

ਆਯੁਨੀਕਰਨ ਵਿੱਚ ਸਮਾਜਿਕ, ਆਰਥਿਕ ਅਤੇ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਖ਼ਰਰਿਕਾਵਾਂ ਦੀ ਖ਼ਰਗਤਿ ਕਰਨ ਅਤੇ ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਸਾਰੇ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਤਰਨਾਲੇਜੀ ਅਤੇ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਦੀ ਵਿਰਾਮ ਨੂੰ ਸਾਮਿਲ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

(9) ਉੱਥੇ ਰਾਨੂੰ ਜਿਥੇ ਆਫੀਮ ਲੱਤਰੀ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਮਾਤ-ਪਿਤਾ ਅਤੇ ਜਗੂਲਾਂ ਵਿੱਚ ਬਰਾਬਰ ਹੋਰ ਹੈ

- (ੲ) ਨਾਗਰਿਕ ਅਧਿਕਾਰ
- (ਅ) ਰਾਨੂੰਨੀ ਅਧਿਕਾਰ
- (ਬ) ਦੇਵਿਕ ਅਧਿਕਾਰ
- (ਸ) ਹਿਣ ਜਾਗੀਵ ਅਧਿਕਾਰ

Correct Answer: (ੲ) ਨਾਗਰਿਕ ਅਧਿਕਾਰ

Solution:

Step 1: ਨਾਗਰਿਕ ਅਧਿਕਾਰ ਦਾ ਅਰਥ ਸਮਝਣਾ

ਨਾਗਰਿਕ ਅਧਿਕਾਰ ਦਾ ਅਰਥ ਉਹ ਹੱਕ ਹਨ ਜੋ ਰਾਜ ਦੀਆਂ ਰਾਨੂੰਨੀ ਖਰਵਿਯੀਆਂ ਅਧੀਨ ਦਿੱਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵਾਸਤਵਿਕ ਉਪਯੋਗ ਅਤੇ ਹੱਕ ਮਿਲਦੇ ਹਨ ਜੋ ਰਾਜ ਨੂੰ ਉਪਯੋਗ ਕਰਨ ਲਈ ਸਹਾਇਤਾ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਨਾਗਰਿਕ ਅਧਿਕਾਰ ਦੇ ਤਹਿਤ, ਹਰ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਸਮਾਨ ਅਤੇ ਸਹੀ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਸਰਕਾਰੀ ਅਤੇ ਰਾਨੂੰਨੀ ਸਹਾਇਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।

Step 2: ਵਿਕਲਪਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ

- (ੲ) ਨਾਗਰਿਕ ਅਧਿਕਾਰ (Civil Rights): ਇਹ ਸੰਖੁਰਣ ਹੱਕ ਹਨ ਜੋ ਰਾਜ ਦਿੰਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸੰਖਰਮ ਅਤੇ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰਨ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਨੂੰ ਵੈਸਿਕ ਅਧਿਕਾਰ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਿੱਧਾ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ।

- (ਅ) ਰਾਨੂੰਨੀ ਅਧਿਕਾਰ (Legal Rights): ਇਹ ਹੱਕ ਉਹ ਹਨ ਜੋ ਸਹੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆਵਾਂ ਵਿੱਚ ਦੇਸ ਦੇ ਰਾਨੂੰਨ ਦੇ ਅਧੀਨ ਦਿੱਤੇ ਹਨ। ਪਰ ਇਹ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕਰਕੇ ਵਿਧਾਨ ਅਤੇ ਰਾਨੂੰਨੀ ਖਰਵਿਯੀਆਂ ਤੋਂ ਤਬਦੀਲ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਨਹੀਂ ਹਨ।

- (ਬ) ਦੇਵਿਕ ਅਧਿਕਾਰ (Divine Rights): ਇਹ ਅਧਿਕਾਰ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਸੰਘਰਭ ਵਿੱਚ ਕਦੇ ਵੀ ਉਪਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੇ, ਅਤੇ ਇਹ ਮਾਨਵ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਨਾਲ ਸਹੀ ਸੰਬੰਧਿਤ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੇ।

- (ਸ) ਹਿਣ ਜਾਗੀਵ ਅਧਿਕਾਰ (Human Rights): ਇਹ ਵਿਸ਼ਵ-ਪੱਧਰੀ ਅਧਿਕਾਰ ਹਨ ਜੋ ਹਰ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਜੀਵਨ ਅਤੇ ਧਾਰਮਿਕ ਜੁਝਾਈ ਲਈ ਮਿਲਦੇ ਹਨ, ਪਰ ਰਾਨੂੰਨੀ ਅਤੇ ਨਾਗਰਿਕ ਅਧਿਕਾਰ ਵਿੱਚ ਅੰਤਰ ਹੈ।

Step 3: ਨਤੀਜਾ

ਸਹੀ ਉੱਤਰ (ੲ) ਨਾਗਰਿਕ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਰਾਨੂੰਨੀ ਅਤੇ ਸਰਕਾਰੀ ਖਰਵਿਯੀਆਂ ਦੇ ਤਹਿਤ ਉਪਯੋਗ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

Quick Tip

ਨਾਗਰਿਕ ਅਧਿਕਾਰ ਵਿੱਚ ਰਾਜਕਰਣਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਸਮਾਨ ਅਤੇ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਸਰਕਾਰੀ ਅਤੇ ਰਾਨੂੰਨੀ ਪੱਧਰ ਤੇ ਸੰਭਾਲਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

(10) ਬੇਖਲਾਓ ਹੋਣ ਦਾ ਕਾਰਨ

- (ੲ) ਆਤਮ ਨਿਰਭਰ
- (ਅ) ਵਿਰਾਸ
- (ਬ) ਮਕਾਨਾਂ ਦੀ ਕਮੀ

(ਸ) ਮੰਡੀ ਦੁਸਮਣੀ ਖੁਰਵ

Correct Answer: (ੲ) ਆਤਮ ਨਿਰਭਰ

Solution:

Step 1: ਬੇਖਲਾਓ ਗੇਣ ਦਾ ਆਰਥ ਸਮਝਣਾ

ਬੇਖਲਾਓ ਗੇਣਾ ਉਹ ਗਲਤ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਮਨੁੱਖ ਜਾਂ ਸਮਾਜ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਾਜਨੀਤਿਕ, ਆਰਥਿਕ ਜਾਂ ਸਮਾਜਿਕ ਸਥਿਤੀ ਤੋਂ ਬਚਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਦੀ ਵਿਵਰਣਾ ਕਰਦਿਆਂ ਇਹ ਕਈ ਤਰੀਕਿਆਂ ਨਾਲ ਖੁਰਗਟ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਸਭ ਤੋਂ ਘੱਟ, ਆਪਣੇ ਆਪ ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਗੇਣਾ ਇੱਕ ਖੁਰਕਿਰਿਆ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਸਮਾਜਿਕੀ ਵਿੱਚ ਕਮੀ ਗੇਣ ਜਾਂ ਠੱਠਾ ਖਾਉਣ ਦੀ ਖੁਰਕਣਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।

Step 2: ਵਿਕਲਪਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ

- (ੲ) ਆਤਮ ਨਿਰਭਰ (Self-Reliance): ਇਹ ਇੱਕ ਮਨੋਵਿਗਿਆਨਿਕ ਗਲਤ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਵਿਆਕਰਤੀ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਵਿਸਵਾਸ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਹੋ ਕੇ ਸਮਾਜਿਕੀ ਸਮਲ ਕਰਨ ਦਾ ਯਤਨ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਖੁਰਕਿਰਿਆ ਬੇਖਲਾਓ ਗੇਣ ਦੇ ਖੁਰਕਣ ਕਾਰਣ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਹੈ।

- (ਯ) ਵਿਕਾਸ (Development): ਵਿਕਾਸ ਇੱਕ ਆਰਥਿਕ ਅਤੇ ਸਮਾਜਿਕ ਖੁਰਕਿਰਿਆ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਕੋਮ ਅਤੇ ਕੋਰ ਨਵੇਂ ਤਰੀਕਿਆਂ ਨਾਲ ਕਠਦੇ ਹਨ, ਖਰ ਇਹ ਬੇਖਲਾਓ ਗੇਣ ਦੇ ਸਿੱਧੇ ਕਾਰਣ ਨਾਲ ਜੁੜਿਆ ਨਹੀਂ ਹੈ।

- (ੳ) ਮਕਾਨਾਂ ਦੀ ਕਮੀ (Lack of Housing): ਇਸ ਵਿੱਚ ਮਕਾਨਾਂ ਦੀ ਖਾਟ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਕੋਰਾਂ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਘਟਨਾ ਜਾਂ ਬੇਖਲਾਓ ਗੇਣਾ ਇੱਕ ਕਾਰਣ ਨਹੀਂ ਬਣਦਾ।

- (ਸ) ਮੰਡੀ ਦੁਸਮਣੀ ਖੁਰਵ (Market Competition): ਇਸ ਵਿੱਚ ਮੰਡੀ ਵਿੱਚ ਹੋ ਰਹੀ ਮੁਕਾਬਲਾ ਅਤੇ ਧੰਧਾ ਉੱਚਾ ਕਰਨਾ, ਬੇਖਲਾਓ ਗੇਣ ਦੇ ਕਈ ਸੀਧਾ ਸੰਬੰਧਿਤ ਨਹੀਂ ਹੈ।

Step 3: ਨਤੀਜਾ

ਸਹੀ ਉੱਤਰ (ੲ) ਆਤਮ ਨਿਰਭਰ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਖੁਰਕਿਰਿਆ ਵਿੱਚ ਵਿਆਕਰਤੀ ਆਪਣੇ ਆਪ ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਗੇਣ ਨੂੰ ਖੁਰਕਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਬੇਖਲਾਓ ਦਾ ਇੱਕ ਖੁਰਕੁੱਖ ਕਾਰਣ ਹੈ।

Quick Tip

ਆਤਮ ਨਿਰਭਰਤਾ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਤੇ ਵਿਸਵਾਸ ਕਰਨਾ ਕਿਸੇ ਵੀ ਖੁਰਕਣ ਕਾਰਣ ਨੂੰ ਮੁਕਾਬਲਾ ਕਰਨ ਅਤੇ ਲਗਾਤਾਰ ਧੰਧਾ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਸਹਾਇਕ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

ਭਾਗ-੩

1. ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਕੋਮ ਉੱਥੇ ਖੁਰਕਣ ਹਨ ਅਤੇ ਹਰ ਖੁਰਕਣ ਦਾ ਇੱਕ ਕਾਰਣ ਹੈ।

A

B

1. ਆਹਮਣੇ ਸਾਹਮਣੇ ਦੇ ਸਬੰਧ	ਕਰਜਦਾਰੀ
2. ਬ੍ਰਾਹਮਣ	ਗਹਿਰੇ ਸੰਬੰਧ
3. ਆਪਣੇ ਸਮੂਹ ਵਿੱਚ ਵਿਆਹ	ਧਾਰਮਿਕ ਰਸਮਾਂ ਤੇ ਰਿਵਾਜ ਨੂੰ ਨਿਭਾਉਣਾ
4. ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ੀ	ਅੰਤਰ ਵਿਆਹ

Solution:

Step 1: ਇਸ ਤਹਾ ਵਿੱਚ, ਦੱਸ ਉੱਥੇ ਖਰਸਨ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ ਜੋ ਅਲੱਗ ਅਲੱਗ ਸਮਾਜਿਕ, ਧਾਰਮਿਕ ਅਤੇ ਆਰਥਿਕ ਵਿਸ਼ਿਆਂ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਹੋਏ ਹਨ। ਅਸੀਂ ਹਰ ਉੱਥੇ ਖਰਸਨ ਦੇ ਸਹੀ ਉੱਤਰ ਨਾਲ ਜੋੜ ਰਹਾਂਗੇ। ਇਸ ਲਈ, ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਉੱਥੇ ਖਰਸਨ ਅਤੇ ਉੱਤਰਾਂ ਦੇ ਉੱਤਰ ਜੋੜੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ:

- (1) ਆਹਮਣੇ ਸਾਹਮਣੇ ਦੇ ਸਬੰਧ - (B) ਕਰਜਦਾਰੀ
- (2) ਬ੍ਰਾਹਮਣ - (A) ਗਹਿਰੇ ਸੰਬੰਧ
- (3) ਆਪਣੇ ਸਮੂਹ ਵਿੱਚ ਵਿਆਹ - (D) ਧਾਰਮਿਕ ਰਸਮਾਂ ਅਤੇ ਰਿਵਾਜ ਨੂੰ ਨਿਭਾਉਣਾ
- (4) ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ੀ - (C) ਅੰਤਰ ਵਿਆਹ

Step 2: ਇਹ ਉੱਤਰ ਜੋੜਨਾ ਸਮਾਜਿਕ ਵਿਸ਼ਿਆਂ ਅਤੇ ਰਿਵਾਜਾਂ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਸਾਰਿਆਂ ਵਿਚਾਰਾਂ ਨਾਲ ਜੋੜਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਇੱਕ ਵਿਆਹੁਤੀ ਆਪਣੇ ਰਿਸਤੇ ਅਤੇ ਸੰਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਵਧਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸਮਾਜ ਦੇ ਸਹੀ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਅਨੁਸਮਿਤ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਹਰ ਇਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾ ਅਤੇ ਰਿਸਤੇ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਸਮਾਜ ਦੇ ਕੁਝ ਤੱਤਾਂ ਨਾਲ ਜੁੜੀ ਹੋਈ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।

Step 3: ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਖਰਸਨ ਅਤੇ ਉੱਤਰਾਂ ਨੂੰ ਜੋੜਨਾ ਸਮਾਜ ਦੇ ਅੰਦਰ ਦੇ ਮੂਲ ਤੱਤਾਂ ਅਤੇ ਰਿਸਤਿਆਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕਰਨ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ, ਜੋ ਸਮਾਜਿਕ ਸੰਬੰਧਾਂ ਦੇ ਮੁੱਖ ਹਿੱਸੇ ਵਜੋਂ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਹਨ।

Quick Tip

ਉੱਤਰਾਂ ਨੂੰ ਜੋੜਦੇ ਸਮੇਂ ਹਰ ਉੱਤਰ ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਅਤੇ ਖਰਸੰਗ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹਨਾ ਅਤੇ ਅਨੁਸਮਾਨ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਨੂੰ ਅਨੁਸਾਰ ਮਿਲਾਉਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ।

2. ਸੇਵਾ (SEWA) ਅਤੇਲਨ ਸਬੰਧ ਦਾ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਰੂਪ ਹੈ।

Solution:

Step 1: SEWA (Self-Employed Women's Association) ਇੱਕ ਗੈਰ-ਸਰਕਾਰੀ ਸੰਸਥਾ ਹੈ ਜੋ ਮਹਿਲਾਵਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਆਪ ਦੀ ਖੁਦਮੁਖਤਾਰੀ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਵਿੱਚ ਸਹਾਇਤਾ ਅਤੇ ਰਾਹਤ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਮਹਿਲਾਵਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਖੁਦ ਦੇ ਕੰਮ ਨੂੰ ਸਧਾਰਨ ਅਤੇ ਸਮਾਜਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਲਾਭਦਾਰੀ ਬਣਾਉਣ ਵਿੱਚ ਸਹਾਇਤਾ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। SEWA ਸੰਸਥਾ ਮਹਿਲਾਵਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਖੁਦਮੁਖਤਾਰੀ ਤੇ ਸਵਾਲੀ ਅਧਿਕਾਰ ਮਿਲਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਉਹ ਆਪਣੇ ਹੱਕਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਬੰਧਿਤ ਅਤੇ ਲਾਗੂ ਕਰ ਸਕਦੀਆਂ

ਗਨ।

Step 2: SEWA ਦੀ ਸੰਸਥਾ ਦਾ ਮੁੱਖ ਉਦੇਸ਼ ਮਹਿਲਾਵਾਂ ਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਸਮਾਜਿਕ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਬਿਹਤਰ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਮਹਿਯੋਗ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਇਹ ਮਹਿਲਾਵਾਂ ਨੂੰ ਸਿੱਖਿਆ, ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਅਤੇ ਸਿਹਤ ਸੇਵਾਵਾਂ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਕੇ ਉਹਨਾਂ ਦੀਆਂ ਜ਼ਿੰਦਗੀਆਂ ਵਿੱਚ ਬਦਲਾਅ ਲਿਆਉਂਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, SEWA ਸੰਸਥਾ ਮਹਿਲਾਵਾਂ ਨੂੰ ਖੁਦਮੁਖਤਾਰ ਬਣਾਉਣ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਖੁਦ ਦੇ ਉਤਪਾਦ ਅਤੇ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਦੀ ਖੋਜ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੀ ਹੈ।

Step 3: SEWA ਸੰਸਥਾ ਦੀਆਂ ਸਮਾਜਿਕ ਅਤੇ ਆਰਥਿਕ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮਾਂ ਮਹਿਲਾਵਾਂ ਲਈ ਖੁਸ਼ਹਾਲੀ ਅਤੇ ਆਯੋਗਾਂ ਦਾ ਇੱਕ ਵੱਡਾ ਸਰੋਤ ਹੋਈਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਨਵੇਂ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਮਹਿਲਾਵਾਂ ਨੂੰ ਸਮਾਜ ਦੇ ਨਾਲ ਆਪਣੇ ਗੱਰਾਂ ਅਤੇ ਮਹਿਯੋਗਾਂ ਨੂੰ ਬਿਹਤਰ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਜਿੱਤਣਾ ਖੈਦਾ ਹੈ। SEWA ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਮਹਿਲਾਵਾਂ ਦੇ ਆਯੋਗਾਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਅਤੇ ਵਿਕਾਸ ਨੂੰ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਕਰਨਾ ਹੈ।

Step 4: ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, SEWA ਸੰਸਥਾ ਮਹਿਲਾਵਾਂ ਲਈ ਖੁਦਮੁਖਤਾਰੀ, ਪ੍ਰੋਫੈਸ਼ਨਲ ਵਿਕਾਸ ਅਤੇ ਆਰਥਿਕ ਸਵਾਲਾਂ ਵਿੱਚ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਦਾ ਇੱਕ ਮੁਹੱਈਆ ਖਾਸ ਹੈ ਜੋ ਸਮਾਜਿਕ ਤੇ ਆਰਥਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਹਾਇਤਾ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਮਹਿਲਾਵਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਗੱਰਾਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਹੋਣ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਸੁਧਾਰ ਕੇ ਜਿੱਥੇ ਭਰਪੂਰ ਮੌਕੇ ਮਿਲਦੇ ਹਨ।

Quick Tip

SEWA ਸੰਸਥਾ ਮਹਿਲਾਵਾਂ ਦੀ ਆਰਥਿਕ ਤੰਦਰੁਸਤਤਾ ਅਤੇ ਖੁਦਮੁਖਤਾਰੀ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਲਈ ਅਹਿੰਸਾਪੂਰਨ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਹੈ।

3. ਖੁੱਛਣਾ ਸਮਾਨ ਦੂਸਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਪ੍ਰਕਾਰ ਹੈ।

Solution:

Step 1: ਇਸ ਸਵਾਲ ਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ ਕਿ ਸਮਾਨ ਦੂਸਰਾ ਪ੍ਰਕਾਰ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਵਿਧੀ ਦਾ ਉਪਯੋਗ ਕਰਨਾ, ਜੋ ਸਮਾਜਿਕ ਜਵਾਬਦਾਰੀ ਦੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਤਰੀਕੇ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਸਮਾਨ ਆਯੋਗਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਇੱਕ ਮੁਹੱਈਆ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਸਮਾਜ ਵਿੱਚ ਅਵਧੀ ਜਾਂ ਉਮ ਦੀਆਂ ਥਾਂਵਾਂ ਵਿੱਚ ਬੇਹਤਰ ਸੰਭਾਲ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ।

Step 2: ਸਮਾਜਿਕ ਨਿਯਮਾਂ ਅਤੇ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆਵਾਂ ਨੂੰ ਦਿਓ ਜਾਂ ਨਹੀਂ ਜੋ ਸਰਤੀਵਾਨ ਥਾਂਵਾਂ ਲਈ ਦੂਜੇ ਤਰੀਕਿਆਂ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਅਤੇ ਸੰਬੰਧੀ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਵੀ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਪ੍ਰਕਾਰ ਵਿੱਚ ਖਾਲੀ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕਰਨਾ ਸਮਾਜ ਦੇ ਲਾਗੂ ਰੀਤੇ ਜਾਂ ਸਕਦੇ ਹਨ।

Step 3: ਇਸ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਪ੍ਰਕਾਰ ਨਾਲ, ਕਿਸੇ ਸਮਾਜ ਵਿੱਚ ਜਿਵੇਂ ਅਲੱਗ ਜਾਂ ਜਾਂ ਸਮਾਜਿਕ ਵਿਕਾਸ ਅਤੇ ਗੱਰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਸਮਾਜਿਕ ਤੌਰ ਸਾਮਲ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਜੋ ਆਪਣੇ ਆਪ ਦੇ ਭਲਾਈ ਲਈ ਵਰਤੋਂ ਹਨ।

Step 4: ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੇ ਨਵੇਂ ਸੰਭਾਲ ਨੂੰ ਨਵੇਂ ਸਮਾਜਿਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵਰਤਣਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਮਨੁੱਖੀ ਜਾਂ ਵਿਕਾਸੀ ਲਾਭਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਅੰਤਰਲੋਕ ਵਿੱਚ ਮਹਿਯੋਗ ਪਾਉਂਦਾ ਹੈ।

Quick Tip

ਰਿਮੋ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਖਰੀਦ ਨਾਲ ਸਮਾਜਿਕ ਖਰੀਦਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਨਵੇਂ ਨਤੀਜੇ ਆਤੇ ਲਾਭ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਜੋ ਸਮਾਜਿਕ ਬਦਲਾਅ ਆਤੇ ਬਿਹਤਰੀ ਨੂੰ ਜਨਮ ਦਿੰਦੇ ਹਨ।

4. ਆਂਡੇਲਨ ਉਧੋਂ ਰਹਿ ਗਏ ਜਿਥੇ ਰਿ ਮੈਂਜ਼ੂਦਾ ਸਮਾਜਿਕ ਵਿਵਸਥਾ ਤੋਂ ਸੰਬੰਧਿਤ ਸਮਾਜ ਦੇ ਰਿਫ਼ ਵੀ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਖਿਫ਼ੜੀਆਂ ਰੋਸਿਸ ਰਨ ਦਾ ਆਧਾਰ ਹੈ।

Solution:

Step 1: ਇਸ ਸਵਾਲ ਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ ਰਿ ਰਿਮੋ ਸਮਾਜਿਕ ਵਿੱਤ ਜਾਂ ਖਰੀਦਿਆਂ ਤੋਂ ਸਿੱਧਾ ਜਾਂ ਮੁੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਖਰੀਦੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਮਾਜ ਦੇ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਰਈ ਤਬਦੀਲੀਆਂ ਹੋ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ। ਜਿਸ ਨਾਲ ਸੰਭਾਵਨਾਵਾਂ ਬੇਹਤਰ ਆਤੇ ਵਧੀਆਂ ਖਰੀਦਾਂ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ।

Step 2: ਸਮਾਜਿਕ ਵਿਵਸਥਾ ਵਿੱਚ ਇਸਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਜਾਂ ਦਰਿਸ਼ਟੀ ਰੋਣ ਇਹ ਹੈ ਰਿ ਉਹ ਇੱਕ ਸੰਸਥਾ ਲਈ ਜੋ ਸੰਭਾਲਣ ਵਾਲੀ ਖਰੀਦਿਆਂ ਹੈ।

Step 3: ਖਰੀਦਿਆਂ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਰਿਮੋ ਵਿਆਰਤੀ ਦੀ ਨਿਯਮਿਤ ਯੋਜਨਾ ਦੇਣ ਦਾ ਸਹੀ ਸਮਾਜਿਕ ਆਧਾਰ ਖਰੀਦਾਂ ਜਾਂ ਸੰਸਥਾਵਾਂ 'ਚ ਬਦਲਾਅ ਕਰਨ ਲਈ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

Step 4: ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਸਮਾਜ ਵਿੱਚ ਖੇਤਰ ਜਾਂ ਭੂਮਿਕਾ ਭਾਵੇਂ ਬਿਜਲੀ ਜਾਂ ਖਰੀਦਿਆਂ ਨਾਲ ਕਬੂਲ ਕਰਨਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

Quick Tip

ਸਮਾਜ ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਮੋਚਾਂ ਆਤੇ ਵਿਵਸਥਾ ਦਾ ਭਵਿੱਖ ਸਮਾਜਿਕ ਖਰੀਦਾਰਤਾਂ ਵਿੱਚ ਖਰੀਦਾਰਤ ਕਰਦਾ ਹੈ।

5. ਨਵੇਂ ਵਿਵਾਹ ਜੋੜੇ ਨੂੰ ਸਮਝਾਉਣਾ ਹੈ ਰਿ ਬੱਚੇ ਖਾਲਣ ਵਿੱਚ ਕੋਲਵਲ ਨਕੜੀਆਂ ਦਾ ਹੋਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ।

Solution:

Step 1: ਇਸ ਸਵਾਲ ਵਿੱਚ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਖਰੀਦਾਰਤ ਆਤੇ ਵਾਤਾਵਰਨ ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਦੀ ਗੱਲ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਰਿ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਖਰੀਦਾਰਤ ਲਈ ਸਿਰਫ਼ ਕੁਝ ਸਹੀ ਸਥਾਨ ਆਤੇ ਵਾਤਾਵਰਨ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਇਸਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ, ਨਵੇਂ ਜੋੜਿਆਂ ਨੂੰ ਇਹ ਸਮਝਾਉਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਰਿ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਖਰੀਦਾਰਤ ਲਈ ਸਮੁੱਚੇ ਖਰੀਦਾਰਤ ਆਤੇ ਆਧੁਨਿਕ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਹੁੰਦੇ ਹਨ।

Step 2: ਰਈ ਵਾਰੀ ਲੋਕ ਮੋਚਦੇ ਹਨ ਰਿ ਖਰੀਦਾਰਤ ਜਾਂ ਸਮਾਜਿਕ ਤੌਰ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀਆਂ ਲਗਾਤਾਰ ਬਿਹਤਰੀ ਆਤੇ ਸੁੱਖੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਖਰ ਵਾਸਤਵ ਵਿੱਚ, ਖਿਆਲ ਆਤੇ ਖਿਆਲ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੀ ਸਿੱਖਿਆ ਆਤੇ ਮਨੋਵਿਗਿਆਨਕ ਮਹਿਯੋਗ ਨਾਲ ਇਹ ਵੀ ਸੰਭਵ ਹੈ ਰਿ ਬੱਚੇ ਵਧੀਆ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਖਲ ਖਲ ਸਮਝਦਾਰ ਬਣ ਸਕਦੇ ਹਨ।

Step 3: ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਨਕੜੀਆਂ ਜਾਂ ਫੀਜ਼ੀਰਲ ਖੱਬ ਨਾ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀਆਂ ਆਂਦਰੂਨੀ ਤਾਰਤਾਂ ਆਤੇ ਗੁਣਾਂ ਦੀ ਖਫ਼ਾਣ ਕਰਨੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਸਮਝਣਾ ਸਿਖਣਾ ਆਤੇ ਖਰੀਦਾਰਤ ਖੁਸ਼ਹਾਲੀ ਨੂੰ ਵਧਾਉਣਾ ਹੀ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਹਿੰਮਦਾਰੀ

ਦੇ ਆਧਾਰ ਹੈ।

Step 4: ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਇਹ ਸਵਾਲ ਇਹ ਦਿਖਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਬੱਚੇ ਖਾਲਣ ਵਿੱਚ ਨਵਾਂ ਕ੍ਰਿਸਟਿਰੋਣ ਅਤੇ ਮਾਨਸਿਕਤਾ ਸਾਮਿਲ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਜੋ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਪਰਵਿਰਸ ਵਿੱਚ ਵੱਧ ਸਿੱਖਣ ਅਤੇ ਸਮਾਜਿਕ ਦਾਖਲ ਰਹਨ ਦਾ ਰਸਤਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ।

Quick Tip

ਬੱਚੇ ਦੀ ਭਵਿੱਖ ਸਿੱਖਿਆ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਮਨੋਵਿਗਿਆਨਕ ਖੁਸ਼ਹਾਲੀ ਲਈ ਸੁਭਾਵਿਕ ਤੌਰ ਅਤੇ ਪ੍ਰਯਾਸ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹਨ।

6. ਲਿੰਦਾ ਵਰਗਾ ਸਮਾਜਿਕ ਰਹਨ ਨੇ ਵਿਸ਼ਵ ਤੋਂ ਸੰਜੋਣਾ ਰੀਤਾ।

Solution:

Step 1: ਸਮਾਜਿਕ ਰਹਨ ਨੇ ਵਿਸ਼ਵ ਭਰ ਵਿੱਚ ਵਿਆਪਕ ਪਦਾਰਥ ਖੋਜ ਰੀਤੇ ਹਨ ਜੋ ਲੋਕਾਂ ਵਿੱਚ ਸਮਾਜਿਕ ਜਵਾਬਦਾਰੀ ਨੂੰ ਅਤੇ ਪ੍ਰਰਿਰਿਯਾਵਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਜੁੜਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਸਿੱਖਿਆ, ਸਿਹਤ ਅਤੇ ਸਮਾਜਿਕ ਠਹਿਰਾਅ ਦੇ ਮੁੱਦੇ ਸਾਮਿਲ ਹੁੰਦੇ ਹਨ।

Step 2: ਸਮਾਜਿਕ ਰਹਨ ਵਿੱਚ ਮਰਸਦ ਸਿੱਧਾ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਨਾਲ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਯਾਨ ਪ੍ਰਰਿਰਿਯਾਵਾਂ ਅਤੇ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਵਾਉਣਾ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਲੋਕ ਇੱਕ ਬਿਹਤਰ ਆਰਥਿਕ ਅਤੇ ਸਾਜਨੀਤਿਕ ਹਾਲਤ ਵਿੱਚ ਰੱਖੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।

Step 3: ਸਿੱਖਿਆ, ਸਕੂਲਾਂ ਅਤੇ ਬਿਜਲੀ ਦੇ ਮੌਕੇ ਨੂੰ ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਮਾਜਿਕ ਰਹਨ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਯਾਨ ਰੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਲੋਕਾਂ ਵਿੱਚ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਮਹਿਯੋਗ ਅਤੇ ਸੰਘਰਸ਼ ਬਣਾਉਣਾ ਸੁਖਦਾਇਕ ਬਣਦਾ ਹੈ।

Step 4: ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਸਮਾਜਿਕ ਰਹਨ ਦੀ ਪ੍ਰਰਿਰਿਯਾ ਇੱਕ ਸਿੱਖਣ ਅਤੇ ਪ੍ਰਤੀਬੰਧ ਦੇ ਨਵੇਂ ਸੰਘਰਸ਼ਾਂ ਅਤੇ ਅਨੁਭਵਾਂ ਨਾਲ ਬਿਹਤਰ ਅਤੇ ਮਜ਼ਬੂਤ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਦੀ ਥਾਂ ਸਹੀ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਬਣਾਉਂਦੀ ਹੈ।

Quick Tip

ਸਮਾਜਿਕ ਰਹਨ ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ਵ ਭਰ ਤੋਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਇਕੱਠਾ ਕਰਨ ਦੇ ਨਾਲ ਪ੍ਰਗਟ ਅਤੇ ਆਰਥਿਕ ਵਿਰਾਸ ਦਾ ਰਸਤਾ ਮਿਲਦਾ ਹੈ।

7. ਸਮਾਜਿਕ ਵਰਗ ਖੁਲ੍ਹਾ ਸਮੂਹ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

Solution:

Step 1: ਸਮਾਜਿਕ ਵਰਗੇ ਖੁਲ੍ਹੇ ਸਮੂਹ ਸੱਭਿਆਚਾਰ ਅਤੇ ਕਲਚਰਲ ਤੱਥਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਜੁੜਦੇ ਹਨ ਜੋ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਨਵਾਂ ਨਜ਼ਰੀਆ ਅਤੇ ਦੁਨੀਆਂ ਨਾਲ ਜੁੜਨ ਦਾ ਮੌਕਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੇ ਹਨ।

Step 2: ਇਸ ਸਮਾਜਿਕ ਵਰਗ ਦਾ ਖੁਲ੍ਹਾ ਹੋਣਾ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਅਤੇ ਹੱਕਾਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਅਤੇ ਵਰਤੋਂ ਦਾ ਮੌਕਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਨਾਲ ਲੋਕ ਆਪਣੇ ਜੀਵਨ ਦੀ ਗੁਣਵੱਤਾ ਨੂੰ ਵਧਾਉਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਸਮਾਜ ਵਿੱਚ ਬੇਹਤਰ ਸੰਘਰਸ਼ਾਂ ਅਤੇ ਮਹਿਯੋਗ

ਦੇ ਨਾਲ ਰੰਮ ਰਦੇ ਹਨ।

Step 3: ਖੁਲ੍ਹਾ ਸਮਾਜ ਲੋਰਾਂ ਵਿੱਚ ਖਮੇਦ ਅਤੇ ਭਰੋਮੇ ਨੂੰ ਖਰੋਤਮਾਹਿਤ ਰਦਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸਮਾਜ ਵਿੱਚ ਟਿਰੱਠੇ ਹੋਣ ਦੇ ਨਵੇਂ ਤਰੀਰੇ ਖਰਦਾਨ ਰਦਦਾ ਹੈ। ਟਿਮ ਤੋਂ ਸਮਾਜ ਵਿੱਚ ਤਾਲਮੇਲ ਅਤੇ ਵਧੇਰੇ ਸੁਧਾਰ ਦਾ ਰਾਰਨ ਬਣਦਾ ਹੈ।

Step 4: ਸਮਾਜਿਕ ਵਰਗ ਦੇ ਖੁਲ੍ਹੇ ਹੋਣ ਨਾਲ ਲੋੜੀਂਦੇ ਅਤੇ ਬੁਨਿਆਦੀ ਤੱਤਾਂ ਦੀ ਖੁਸ਼ਟੀ ਅਤੇ ਵਿਰਾਮ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਆਖਿਰਰਾਰ ਬੋਹਤਰ ਅਤੇ ਮਜ਼ਬੂਤ ਸਮਾਜ ਦਾ ਅਧਾਰ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ।

Quick Tip

ਸਮਾਜਿਕ ਵਰਗੇ ਖੁਲ੍ਹੇ ਸਮੂਹ ਦੁਆਰਾ ਲੋਰਾਂ ਵਿੱਚ ਬੋਹਤਰ ਸੰਘਰਰ ਅਤੇ ਖੁਸ਼ਹਾਲ ਜੀਵਨ ਦਾ ਸੰਰਲਥ ਬਣਦਾ ਹੈ।

ਭਾਗ-ਅ

3. ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਸਰਹੱਦ ਨੂੰ ਖਛਾਣੇ ਅਤੇ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਸਵਾਲਾਂ ਦੇ ਜਵਾਬ ਦਿਓ: ($6 \times 1 = 6$ ਅੰਕ)

A) ਰੈਡਰਰਾਮ ਗਰੁੱਥ ਦੀ ਰਬਾ 1942 ਵਿਚ ਹਰਬਲਟ ਗਾਉਮਨ ਦੁਆਰਾ ਲਿਖੀ ਗਈ ਸੀ। ਰੈਡਰਰਾਮ ਗਰੁੱਥ ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ ਟਿਰਮਮਹੁ ਜਿਦ ਨਾਲ ਅਸੀਂ ਆਉਣੀ ਤੁਲਨਾ ਰਦੇ ਹਾਂ। ਉਹ ਸਹਿਯੋਗ ਮਾਥਦੰਡ ਬਛ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਜਿਸਤੇ ਅਨੁਸਾਰ ਟਿਰਆਈ ਗਏ, ਵਿਵਹਾਰ, ਰਵਦੀਆ ਅਤੇ ਵਿਸਲਾਂ ਨੂੰ ਬਦਲਣਾ ਸੁਰੂ ਰਦਦਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਲ, ਰਾਜ ਟਿਰ ਰਲਮ ਵਿਚ ਛੋਟੀਆਂ ਵਿਸਵਸਾਰੀਆਂ ਦੇ ਸਮੂਹ ਤੋਂ ਖੜੀਵਾਰੀ ਹੈ। ਉਹ ਆਥਣੀ ਰਲਮ ਵਿੱਚ ਬਚੀਮਨ ਵਿਸਵਾਸਰਾਸੀਆਂ ਦੇ ਸਮੂਹ ਤੋਂ ਖਰਬਿਤ ਹੋਈਆਂ ਅਤੇ ਆਥਣੇ ਆਥ ਨੂੰ ਗੌਰਵਏ ਅਥਣੇ ਆਥ ਨੂੰ ਰੈਡਰਰਾਮ ਗਰੁੱਥ ਬਨਾਉਣ ਵਾਲੀ ਹੈ। ਟਿਸਮੇ ਲੈ ਰੇ ਦੇਖਣ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਵਿਵਹਾਰ ਅਤੇ ਦਿਸਾਵਾਂ ਨੂੰ ਵੇਵਾ ਸੁਰੂ ਰਦਦਾ ਸੂਚਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਰੀਤਾਂ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਆਥਣੇ ਰੈਡਰਰਾਮ ਗਰੁੱਥ ਬੰਵਦੇ ਹਨ। ਵਿਚ ਸੁਵਿਯਾ ਜਿਆਦਾ ਹੈ। ਸਭੀਂ ਰੋਜ਼ਗਾਰ ਜਿੰਦੇ ਵਿੱਚ, ਅਸੀਂ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਰੈਡਰਰਾਮ ਗਰੁੱਥ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਰਦੇ ਹਾਂ। ਟਿਹ ਖਹਿਰਵਾਰ, ਸਾਭੀ ਸਹੂਲਤ, ਅਧਿਰਾਰ ਅਤੇ ਹੈ ਸਰਦਾ ਹੈ।

1. ਰੈਡਰੈੱਮ ਗਰਹਿਣ ਦੀ ਖਰਰਿਰਿਆ ਰਿਸਨੇ ਦਿੱਤੀ ?

Solution:

Step 1: ਰੈਡਰੈੱਮ ਗਰਹਿਣ ਦੀ ਖਰਰਿਰਿਆ ਨੂੰ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਬਿਉਰੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਵਿਆਖਿਆ ਰੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਟਿਹ ਖਰਰਿਰਿਆ ਮੂਲ ਰੂਥ ਵਿੱਚ ਸੰਸਾਰ ਭਰ ਵਿਚ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਅਤੇ ਅਨੁਸੰਧਾਨ ਰਾਰੀਆਂ ਲਈ ਸੰਬੰਧਿਤ ਜਾਣਰਾਰੀ ਖਰਾਥਤ ਰਰਨ ਦਾ ਟਿਰ ਤਰੀਰਾ ਹੈ। ਟਿਸ ਵਿੱਚ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵਿਸੇਸ ਰੂਥ ਵਿੱਚ ਜਰੂਰੀ ਮੂਲ ਰਿਥੋਰਟਾਂ, ਅਧਿਯੈਨਾਂ ਅਤੇ ਅਨੁਸੰਧਾਨਾਂ ਨੂੰ ਗਰਹਿਣ ਰਰਨ ਅਤੇ ਜਾਣਰਾਰੀ ਖਰਦਾਨ ਰਰਨ ਲਈ ਤਰਰਿਰ ਸੰਗਰਹਿਤ ਰਰਨੀ ਖੈਂਦੀ ਹੈ।

Step 2: ਟਿਹ ਖਰਰਿਰਿਆ ਵਿਸੇਸਤਾ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹੈ ਰਿ ਰਿਸੇ ਵੀ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਜਾਂ ਅਨੁਸੰਧਾਨ ਰਾਰੀ ਨੂੰ ਟਿਸ ਤਰੀਰੇ ਨਾਲ ਆਥਣੀਆਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਖਰਰਿਰਿਆਵਾਂ ਦੀ ਸਮਝ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਰੈਡਰੈੱਮ ਗਰਹਿਣ ਦੀ ਖਰਰਿਰਿਆ ਵਿੱਚ, ਮੂਲ ਸੰਦਰਭਾਂ ਜਾਂ ਜਰੂਰੀ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਰੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਜੋ ਖਰਸਿੱਧ ਅਤੇ ਸੰਸਥਾਗਤ ਸੇਧਾਂ ਜਾਂ ਅਧਿਯੈਨਾਂ ਤੋਂ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਟਿਨ੍ਹਾਂ ਸੰਦਰਭਾਂ ਦੀ ਖਰਾਥਤੀ ਨਾਲ, ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਜਾਂ ਅਨੁਸੰਧਾਨ ਰਾਰੀ ਆਥਣੇ ਰੰਮ ਦੇ ਖਰਮਾਣਿਰਤਾ ਅਤੇ ਵਿਸਵਾਸਯੋਗਤਾ ਨੂੰ ਬਛਾ ਸਰਦੇ ਹਨ।

Step 3: ਰੈਡਰੈੱਮ ਗਰਹਿਣ ਦੀ ਖਰਰਿਰਿਆ ਵਿੱਚ, ਟਿਰ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਜਾਂ ਅਨੁਸੰਧਾਨ ਰਾਰੀ ਦੁਆਰਾ ਉਥਯੋਗਿਤ ਰੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਜਨਰਾਰੀ ਸਰੋਤਾਂ ਅਤੇ ਰਿਥੋਰਟਾਂ ਦਾ ਸਹੀ ਉੱਲੇਖ ਅਤੇ ਦਰਜ ਰੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਰਿ ਰਾਮਯਾਬ ਅਧਿਯੈਨ ਜਾਂ ਸੇਧ ਖਰਰਿਰਿਆ ਵਿੱਚ ਸੰਰਲਿਤ ਰੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਟਿਹ ਖਰਰਿਰਿਆ ਨਾ ਸਿਰਫ ਅਨੁਸੰਧਾਨ ਦੇ ਅਧਿਯੈਨ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਰਦਦੀ ਹੈ, ਸਗੋਂ ਟਿਸਦੇ ਨਾਲ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਨੈਤਿਕਤਾ ਅਤੇ ਦਿਲਚਸਪੀ ਨਾਲ ਜੁੜਨ ਦਾ ਮੌਰਾ ਮਿਲਦਾ ਹੈ।

Quick Tip

ਰੈਫਰੈਂਸ ਗਰਹਿਣ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਨਾਲ, ਨਵੀਂ ਜਾਣਕਾਰੀ ਨੂੰ ਇੱਜਤ ਅਤੇ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਖਰਮਤੁਤ ਕਰਨਾ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਹੈ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਤੁਹਾਡਾ ਕੰਮ ਵਿਸ਼ਵਾਸਯੋਗ ਅਤੇ ਯੁਗਾ ਲੱਗਦਾ ਹੈ।

2. ਰੈਫਰੈਂਸ ਗਰਹਿਣ ਦੁਆਰਾ ਤੁਸੀਂ ਕੀ ਸਮਝਦੇ ਹੋ ?

Solution:

Step 1: ਰੈਫਰੈਂਸ ਗਰਹਿਣ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀਕਰਨ ਦਾ ਆਰਥ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਜਾਂ ਸੰਸਥਾ ਦੁਆਰਾ ਦੂਜੀਆਂ ਸਰੋਤਾਂ ਜਾਂ ਸਾਮਗਰੀਆਂ ਅਧੀਨ ਤੋਂ ਜਾਣਕਾਰੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਕੇ ਆਪਣੀ ਖੋਜ, ਲਿਖਾਈ ਜਾਂ ਅਧਿਐਨ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦੇਣਾ। ਇਹ ਪੁਸ਼ਟੀਕਰਨ ਇੱਕ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਅਤੇ ਸਹੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਦਾ ਤਰੀਕਾ ਹੈ।

Step 2: ਰੈਫਰੈਂਸ ਗਰਹਿਣ ਨੂੰ ਇੱਕ ਵਿਧੀ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜੋ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ, ਅਨੁਸੰਯਾਨਕਾਰੀਆਂ ਅਤੇ ਲੇਖਕਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਕੰਮ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀਕਰਨ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸਯੋਗਤਾ ਨੂੰ ਬਣਾਈ ਰੱਖਣ ਵਿੱਚ ਮਦਦ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਜਾਂ ਸਮੂਹ ਨੇ ਪੁਸ਼ਟੀਕਰਨ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵਿਸ਼ੇ 'ਤੇ ਗਹਿਰਾ ਅਧਿਐਨ ਕੀਤਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਸ ਕੰਮ ਦਾ ਸਹੀ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਹਵਾਲਾ ਦੇਣਾ ਲੋੜੀਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਜੋ ਨਵਾਂ ਕੰਮ ਖਿਫਲੇ ਕੰਮ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਅਤੇ ਇੱਕ ਨਵਾਂ ਮੂਲ ਸੰਦੇਸ਼ ਪ੍ਰਸਤੁਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ।

Step 3: ਰੈਫਰੈਂਸ ਗਰਹਿਣ ਆਰਥ ਵਿਭਿੰਨ ਸੈਲੀਆਂ ਅਤੇ ਮੈਕਡੋਲੋਜੀ ਵਿੱਚ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਏਮਟਿੰਗ ਅਤੇ ਸਰੋਤਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਆਧੁਨਿਕ ਅਧਿਐਨ ਅਤੇ ਸਹੀ ਉਪਯੋਗੀ ਹਵਾਲੇ ਸ਼ਾਮਲ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਇਸਦਾ ਮੁੱਖ ਮਕਸਦ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਦੂਜੀਆਂ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੇ ਕੰਮ ਦਾ ਸਹੀ ਉਲਲੇਖ ਅਤੇ ਲੇਖਿਤ ਰੂਪ 'ਚ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ।

Step 4: ਰੈਫਰੈਂਸ ਗਰਹਿਣ ਨਾਲ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਜਾਂ ਅਨੁਸੰਯਾਨਕਾਰੀਆਂ ਆਪਣੀ ਖੋਜ ਵਿੱਚ ਪੁਸ਼ਟੀਕਰਨ ਜੋੜਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਉਸਨੂੰ ਯੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਪੁਸ਼ਟੀਕਰਨ ਨਾ ਸਿਰਫ ਸਿੱਖਣ ਅਤੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੇ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਸੁਧਾਰਦਾ ਹੈ, ਸਗੋਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸੋਧਾਂ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵੀ ਆਮ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਉਪਲਬਧ ਕਰਦਾ ਹੈ।

Quick Tip

ਰੈਫਰੈਂਸ ਗਰਹਿਣ ਨਾਲ ਪੁਸ਼ਟੀਕਰਨ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸਯੋਗਤਾ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਵਿੱਚ ਮਦਦ ਮਿਲਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਪੁਸ਼ਟੀਕਰਨ ਆਧਿਕਾਰ ਨਾਲ ਸਹੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਅਤੇ ਸੋਧ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਵੀ ਮਦਦ ਕਰਦੀ ਹੈ।

3. ਧੈਰੇ ਵਿੱਚ ਕੇਸ ਦੇ ਕਈ ਵੀ ਦੇ ਰੈਫਰੈਂਸ ਗਰਹਿਣ ਲਈ

Solution:

Step 1: ਰੈਫਰੈਂਸ ਗਰਹਿਣ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀਕਰਨ ਸੰਸਥਾਗਤ ਜਾਂ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਸੰਦਰਭਾਂ ਅਤੇ ਡੈਕੂਮੈਂਟਾਂ ਨੂੰ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਪ੍ਰਸਤੁਤ ਕਰਨ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀਕਰਨ ਹੈ। ਇਸਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਐਨ, ਲੇਖ ਜਾਂ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿੱਚ ਵਰਤੀ ਗਈ ਜਾਣਕਾਰੀ ਜਾਂ ਸਿਰਲੇਖ ਨੂੰ ਜਨਕਾਰੀ ਦੇ ਸਰੋਤ ਜਾਂ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਨਾਲ ਜੁੜਨਾ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਹੀ ਹਵਾਲੇ ਦੇਣਾ। ਇਹ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਅਤੇ ਅਨੁਸੰਯਾਨਕਾਰੀਆਂ ਲਈ ਪੁਸ਼ਟੀਕਰਨ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸਯੋਗਤਾ ਨੂੰ ਬਣਾਈ ਰੱਖਣ ਵਿੱਚ ਮਦਦ ਕਰਦਾ ਹੈ।

Step 2: ਜਦੋਂ ਕਿਸੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਜਾਂ ਅਨੁਸੰਯਾਨਕਾਰੀ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਖਾਸ ਵਿਸ਼ੇ 'ਤੇ ਖੋਜ ਕਰਨੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਹ ਸੰਦਰਭਾਂ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਸੋਧਾਂ ਦਾ ਉਪਯੋਗ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਹ ਨਾ ਸਿਰਫ ਆਪਣੀ ਖੋਜ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਬਣਾਉਂਦੇ ਹਨ, ਸਗੋਂ

ਉਹ ਇਸ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਵਿੱਚ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਜਾਂ ਡਾਟਾ ਨੂੰ ਵਰਤਦੇ ਠੀਕ ਅਤੇ ਸੁੱਚ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਹੈਂਡਬੁੱਕ ਮਿਸਟਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨਾਲ ਰਿਸੇ ਵੀ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਨੂੰ ਖੋਜ ਦੀ ਗੁਣਵੱਤਾ ਵਿੱਚ ਵੀ ਇਜ਼ਾਫਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

Step 3: ਹੈਂਡਬੁੱਕ ਗ੍ਰਹਿਣ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਵਿੱਚ ਸਹੀ ਸਰੋਤਾਂ ਅਤੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਯੋਗ ਕਰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਖੋਜ ਵਿੱਚ ਖੋਸ਼ ਰੀਤੀ ਗਈ ਜਾਣਦਾਰੀ ਸਹੀ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਦੂਜਿਆਂ ਦੁਆਰਾ ਜਾਂਚੀ ਜਾ ਸਕੇ। ਕਈ ਵਾਰ ਇਸ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਵਿੱਚ ਨਵੀਂ ਜਾਣਦਾਰੀ ਜਾਂ ਠੋਸ ਅਧਿਐਨ ਦੇ ਨਾਲ ਪੁਰਾਣੀਆਂ ਸੋਧਾਂ ਦਾ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਰੀਤੀ ਜਾਣਦਾਰੀ ਦੀ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨਤਾ ਵੱਧਦੀ ਹੈ।

Step 4: ਹੈਂਡਬੁੱਕ ਗ੍ਰਹਿਣ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਜਾਂਦੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਅਤੇ ਉਲੇਖ ਨਾ ਮਿਲਦੇ ਠੀਕ ਹੋਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ, ਸਗੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕਤਾ ਵੀ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਅਕਸਰ ਅਧਿਐਨ, ਪੇਸ਼ਕਾਰੀ, ਅਨੁਸੰਘਾਨ, ਰਿਪੋਰਟਿੰਗ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਸੈਲੀਆਂ ਵਿੱਚ ਵਰਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਜੋ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਮਝ ਬਣਾ ਕੇ ਅਤੇ ਸੁੱਚ ਜਾਣਦਾਰੀ ਨਾਲ ਅੱਗੇ ਆਉਂਦੇ ਹਨ।

Quick Tip

ਜਦੋਂ ਵੀ ਹੈਂਡਬੁੱਕ ਗ੍ਰਹਿਣ ਕਰਦੇ ਹੋ, ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਓ ਕਿ ਤੁਹਾਡੇ ਕੋਲ ਸਹੀ ਸਰੋਤ ਹਨ ਅਤੇ ਹਵਾਲੇ ਨੂੰ ਸਹੀ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਦਰਜ ਕਰੋ।

4. ਗਾਮ ਸੇਵਰ ਦੇ ਖੰਭਰ, ਅਨੁਸਾਸਿਤ ਅਤੇ ਆਖਣੀ ਪਹੁੰਚ ਵਿੱਚ ਸੁਧਾਰ ਕਰਨ ਦਾ ਤੁਸੀਂ ਕੀ ਫਾਇਦਾ ਸਮਝਦੇ ਹੋ?

Solution:

Step 1: ਗਾਮ ਸੇਵਰ ਦੇ ਖੰਭਰਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਜੀਵਨ ਵਿੱਚ ਅਨੁਸਾਸਿਤ ਅਤੇ ਸੁਧਾਰ ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ ਬਹੁਤ ਹੀ ਅਹਿਮੀਅਤਪੂਰਨ ਅਤੇ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਪਛਾਣੀਆਂ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਆਤਮ-ਨਿਰਭਰਤਾ ਅਤੇ ਖੁਦਮੁਖੀ ਜੀਵਨ ਦਸ਼ਾ ਦੇ ਨਾਲ ਪ੍ਰਗਤੀ ਮਿਲਦੀ ਹੈ। ਇੱਕ ਸਹੀ ਖੰਭਰ ਦਾ ਅਰਥ ਉਹ ਹੈ ਜਿਸਦੀ ਬਹੁਤ ਖਾਮ ਸੈਲੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਹਰ ਦਿਨ ਇੱਕ ਨਵੀਂ ਤਾਰਤ ਅਤੇ ਦਰਿਸ਼ਟਿਕੋਣ ਨੂੰ ਵਧਾਉਂਦੀ ਹੈ।

Step 2: ਅਨੁਸਾਸਿਤ ਰੱਖਣਾ ਅਤੇ ਆਖਣੀ ਪਹੁੰਚ ਵਿੱਚ ਸੁਧਾਰ ਕਰਨਾ ਮਨੁੱਖੀ ਜੀਵਨ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਗਤੀ ਤੱਤ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਨਵੀਂ ਪ੍ਰਗਤੀ ਅਤੇ ਦਿਸ਼ਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਜੋ ਰਿਸੇ ਵੀ ਵਿਯਕਤੀ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਨੂੰ ਸਹੀ ਰਾਹ ਤੇ ਦਿਸ਼ਾ ਦਰਸ਼ਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਲੜੀ ਅਤੇ ਮੌਦ ਖੁੱਲ੍ਹਦੀਆਂ ਕਰਦੀ ਹੈ ਜੋ ਇੱਕ ਵਿਯਕਤੀ ਦੇ ਜੀਵਨ ਵਿੱਚ ਫੈਲਦੇ ਹੋਏ ਨਵੀਆਂ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਵਿੱਚ ਮਦਦ ਕਰਦੀ ਹੈ।

Step 3: ਇੱਕ ਸਹੀ ਅਨੁਸਾਸਿਤ ਨਾਲ ਜੀਵਨ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਦਿਸ਼ਾਵਾਂ ਤੇ ਹਮੇਸ਼ਾ ਸਰਤੀ ਅਤੇ ਸਮਝ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਨਤੀਜੇ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਬਰਾਬਰੀ ਅਤੇ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਜੀਵਨ ਸਟਾਈਲ ਦੀ ਚੋਣ ਕਰਨ ਨਾਲ ਜੀਵਨ ਉੱਤਮ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਆਤਮ ਸੰਯਮ ਅਤੇ ਬਿਹਤਰ ਨਤੀਜਿਆਂ ਨੂੰ ਤਿਆਰ ਕਰਦਾ ਹੈ।

Step 4: ਆਖਣੇ ਆਖ ਨੂੰ ਬਿਹਤਰ ਬਣਾਉਣ ਦੇ ਯਤਨ ਅਤੇ ਤਰੀਕੇ ਵੀ ਕੁਝ ਦਿਸ਼ਾਵਾਂ ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਨੂੰ ਵਧਾ ਸਕਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਇੱਕ ਅਦਵਿਤੀ ਅਧਿਐਨ ਅਤੇ ਸਮਝ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ ਜੋ ਆਖਣੇ ਆਖ ਵਿੱਚ ਸੁਧਾਰ ਕਰਨ ਨਾਲ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਵਧੀਆ ਪ੍ਰਫਲ ਗਾਮਲ ਰੀਤੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ।

Quick Tip

ਅਨੁਸ਼ਾਸਨ ਅਤੇ ਸੁਧਾਰ ਦੇ ਨਾਲ, ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਰਹਿਣ ਅਤੇ ਤੁਝ ਨਵੀਆਂ ਰੋਸ਼ਨੀਆਂ ਅਤੇ ਮਕਸਦਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਕਰਨਾ ਚੰਗਾ ਹੈ।

5. ਸਹੀ ਇੱਕ ਮਾਹਤਵਪੂਰਨ ਬੰਨ੍ਹਾ ਹੈ ਜਿਸਦੇ ਅੰਦਰ ਕੋਈ ਆਪਣੀ ਗਏ, ਵਿਸ਼ਵਾਸ, ਰੁਝਾਇਤਾਂ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸਾਂ ਨੂੰ ਬਦਲਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਦਾ ਹੈ।

Solution:

Step 1: ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਦਾ ਜੀਵਨ ਵਿੱਚ ਸੰਖਰਮ ਅਤੇ ਵਧੀਆ ਪ੍ਰਗਟਾਉ ਦੇ ਲਈ ਰੁਝਾਇਤਾਂ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸਾਂ ਨੂੰ ਬਦਲਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸਾਂ ਵਿੱਚ ਸੁਧਾਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਹ ਸਿਰਫ ਆਪਣੇ ਜੀਵਨ ਨੂੰ ਹੀ ਨਹੀਂ, ਸਗੋਂ ਆਪਣੇ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਦੀ ਦੁਨੀਆ ਨੂੰ ਵੀ ਬਿਹਤਰ ਬਣਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

Step 2: ਵਿਸ਼ਵਾਸਾਂ ਅਤੇ ਰੁਝਾਇਤਾਂ ਦਾ ਬਦਲਣਾ ਇੱਕ ਸੁਧਾਰਾਤਮਕ ਕਦਮ ਹੈ ਜਿਸ ਨਾਲ ਵਿਅਕਤੀ ਆਪਣੇ ਸੰਗਠਨ, ਸਮਾਜ ਅਤੇ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਜੀਵਨ ਵਿੱਚ ਤਬਦੀਲੀਆਂ ਲਿਆ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨਾਲ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਸਮਝ ਬਦਲਦੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਉਹ ਆਪਣੇ ਜੀਵਨ ਨੂੰ ਨਵੀਆਂ ਦਿਸ਼ਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਲੈ ਕੇ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

Step 3: ਇਸ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦਾ ਕਾਰਨ ਦਿਸ਼ਾ ਅਤੇ ਪ੍ਰੇਰਣਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦਾ ਮਨ ਨਵੀਆਂ ਸੋਚਾਂ ਅਤੇ ਉਚਿੱਤ ਸਮਝ ਨਾਲ ਖੁਲਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਹ ਆਪਣੇ ਜੀਵਨ ਵਿੱਚ ਸੰਖਰਮ ਦਾ ਮਾਹਮਣਾ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਕਾਫੀ ਸਫਲ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਨੂੰ ਸੰਭਾਲਣ ਦਾ ਅਤੇ ਅੱਗੇ ਵਧਣ ਦਾ ਇੱਕ ਅਹਿੰਦਰਪੂਰਨ ਤਰੀਕਾ ਹੈ।

Step 4: ਰੁਝਾਇਤਾਂ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸਾਂ ਦਾ ਬਦਲਣਾ ਨਾ ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਸਗੋਂ ਸਮਾਜਿਕ ਸੰਰਚਨਾ ਵਿੱਚ ਵੀ ਤਬਦੀਲੀ ਲਿਆਉਂਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਸਮਾਜ ਵਿੱਚ ਸੁਧਾਰ ਅਤੇ ਇਨਕਲਾਬ ਆ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਸਮਾਜਿਕ, ਆਰਥਿਕ ਅਤੇ ਧਾਰਮਿਕ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਵੀ ਬਦਲਾਅ ਲਿਆਉਂਦੀ ਹੈ।

Quick Tip

ਸੋਚ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸਾਂ ਵਿੱਚ ਬਦਲਾਅ ਆਉਣ ਨਾਲ, ਤੁਸੀਂ ਆਪਣੇ ਜੀਵਨ ਵਿੱਚ ਨਵੀਂ ਪ੍ਰੇਰਣਾ ਅਤੇ ਸੰਖਰਮ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹੋ। ਆਪਣੀ ਸਿੱਖਣ ਅਤੇ ਸੋਚ ਨੂੰ ਖੁਲ੍ਹਾ ਰੱਖੋ।

6. ਹਰੇਕ ਵਿਅਕਤੀ ਦਾ ਇੱਕ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਹੋਣਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਚੰਗਾ ਹੈ।

Solution:

Step 1: ਸੰਤੁਸ਼ਟੀ ਅਤੇ ਖੁਸ਼ੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਲਈ ਸਭ ਤੋਂ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਗੁਣ ਹਨ। ਜਦੋਂ ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਆਪਣੇ ਜੀਵਨ ਵਿੱਚ ਖੁਸ਼ ਅਤੇ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਹ ਆਪਣੇ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਵਾਲੇ ਲੋਕਾਂ ਵਿੱਚ ਵੀ ਖੁਸ਼ਹਾਲੀ ਖੈਦ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਸੰਤੁਸ਼ਟੀ ਉਸ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਹਰ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੀਆਂ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਦਾ ਡਟ ਕੇ ਸਾਮਨਾ ਕਰਨ ਦੀ ਤਾਰਤ ਦੇਂਦੀ ਹੈ।

Step 2: ਸੰਤੁਸ਼ਟੀ ਅਤੇ ਖੁਸ਼ੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਮਨ ਅਤੇ ਦਿਲ ਦੀ ਅਰਾਮਦਾਇਕ ਥਾਂ ਹੈ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਉਹ ਆਪਣੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਨੂੰ ਖੁਸ਼ਹਾਲ ਬਣਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਨਾਲ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਦਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਅਤੇ ਚਿੰਤਨ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਸੁਧਾਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ